

הצבי במדים

הדואר הצבאי, תש"ח-תשע"ה (1948-2015)

גרסה 1.00

העמותה להנצחת חללי חיל הקשר והתקשוב

תמוז התשפ"ב – יולי 2022

המצגת הוכנה בידי אל"ם בדימוס דניאל רחן

מבוא

- הדואר הצבאי היה הקשר העיקרי בין יחידות הצבא, מהקמת צה"ל עד שלהי שנות ה־80
- דבר דואר שהתקבל במשרד קשר עד סוף יום העבודה, הגיע לתעודתו ביום העבודה שלמחרת
 - מברקים הגיעו ליעדם תוך דקות עד שעות, בהתאם לרמת הדחיפות
- שירות הדואר הצבאי, בפיקוד קצין הדואר של הצבא, בוצע בידי מערך משרדי קשר, באמצעות חיילים ומפקדים מקצועיים ומסורים
 - עיקר הטיפול במיון והעברת דואר נעשה בלילות
- קצין הדואר עסק גם בדואר חיילים, שהיה שנים רבות הקשר העיקרי בין החיילים לעורף

שירותי הדואר הצבאי

● מברקים:

■ סיווגים ביטחוניים:

◆ בלמ"ס, מוגבל, שמור, סודי, סודי ביותר

■ דרגות דחיפות:

◆ רגיל, דחוף, מידי, בהול, בזק

● דואר צבאי:

■ כונה בשם 'דואר מקמ"רי', וכלל דואר רגיל ודואר רשום

● דואר אזרחי:

■ דואר רשמי

■ דואר חיילים

המברקה בצה"ל

- **שירותי המברקה בצה"ל פעלו מתחילת שנת 1948 עד החלפתם בדואר אלקטרוני בשנת 1989**
 - מברקים הגיעו ליעדם תוך דקות עד שעות בודדות
- **מברקים הועברו ליעדם באמצעות רצים, באיתות מורס, ומיולי 1949 – בעיקר באמצעות טלפרינטרים**
 - תעבורת הטלפרינטרים הייתה ברובה מוצפנת
- **מברקה צבאית כללה :**
 - חדר אלחוט
 - חדר טלפרינטרים
 - חדר כ"ס (כתבי סתר), בו נעשו ההצפנה והפענוח

דואר מקמ"רי

● הדואר הפנימי בצה"ל – שירות חיוני לפעילות הצבא

■ 98% מדברי הדואר הגיעו ליעדם תוך פחות מיממה

◆ מתום יום העבודה עד תחילת יום העבודה שלמחרת

● התבסס על רשת מקמ"רים (מרכזי קשר)

■ מקמ"ר כלל 'משרד קדמי' (דלפק קבלה) ו'משרד אחורי' ששימש למיון דואר

■ מערך 'סיבובי דואר' ביצע העברה מאובטחת של דואר בין משרדי הקשר ובין משרדי הקשר ליחידות

● פעל ממרץ 1948

■ הצטמצם בהדרגה משנת 1996, עד הפסקתו בשנת 2015

דואר אזרחי

● **דואר חיילים, בין חיילים ליקיריהם בעורף, בין בני משפחה בעורף לחיילים בחזית, היה שירות חשוב למורל הצבא ולחוסן העורף האזרחי**

■ ביחידות הצבא הדואר טופל בידי גורמי השלישות

■ עד הפריסה הרחבה של טלפונים ניידים בשנות השמונים וטלפוניה ניידת בשנות התשעים, לא היה תחליף לשירותי הדואר

● **משלהי שנות התשעים עבר הדגש ממכתבים לחבילות**

מיזוג גופי הדואר בצה"ל

● במלחמת העצמאות פעלו שני גופים צבאיים בתחום הדואר:

■ המברקה והדואר המקמ"רי הופעלו מתחילת שנת 1948 באמצעות שירות הקשר של 'ההגנה', שהפך לשירות הקשר בצה"ל ב־3 במאי 1948 ולחיל הקשר באוקטובר 1948

■ דואר אזרחי (דואר רשמי ודואר חיילים) הופעל בידי השד"ץ (שירות הדואר הצבאי), שהוקם ב־25 במאי 1948 בכפיפות לאגף האפסנאות

● ביוני 1949, עם צמצום הצבא בתום מלחמת העצמאות, אוחדה פעילות השד"ץ עם המברקה והדואר המקמ"רי והוקמה יחידת הדואר הצבאי

■ בפיקוד קצין הדואר של הצבא, בכפיפות לשירות הקשר

■ יחידות צה"ל עברו למשוך דברי דואר המיועדים להן מבתי דואר אזרחיים

שד"ץ (שירות דואר צבאי)

● **פעל 13 חודשים: מ־25 במאי 1948 עד 24 ביוני 1949**

■ רוב אנשיו היו אנשי הדואר המנדטורי, והוא הוקם ופעל במתכונת דואר החיילים הבריטי

● **מבנה השד"ץ:**

■ מטה – שפעל מתל אביב

■ שני בתי מיון מרכזיים:

◆ בסיס א' בתל אביב, בסיס ב' בחיפה

■ משרדים אזוריים (פברואר 1949):

◆ צפון: חיפה (הדר הכרמל), מחנה 161 (חוף הכרמל), טבריה,

משטרת כנען, נתניה, עפולה

◆ דרום: באר שבע, ג'וליס, ירושלים, סדום, סרפנד (צריפין), תל אביב,

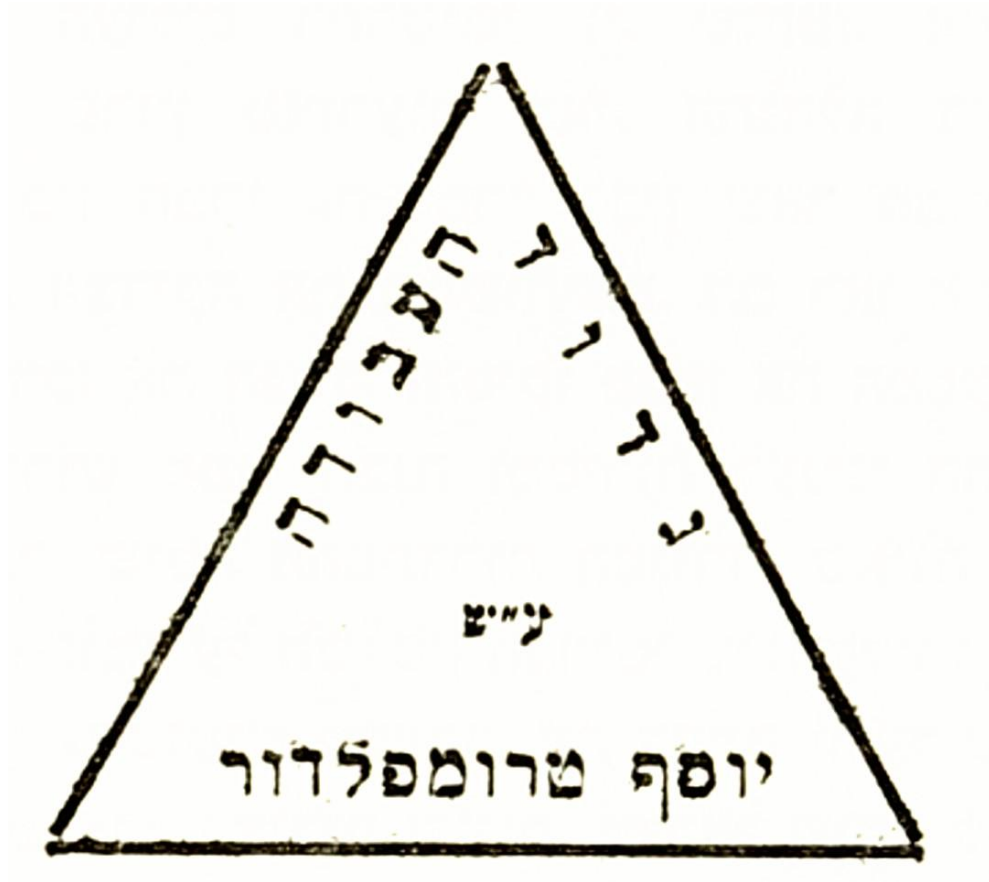
תל ליטווינסקי (תל השומר), תל נוף

● **השד"ץ הכניס לשימוש את החותמת המשולשת**

■ בה נרשם 'כבא' (כוחות ביטחון ארציים)

מה מקור החותמת המשולשת?

קרבתל חי, בו נפלו יוסף טרומפלדור וחמישה מחבריו, אירע ב־1 במרץ 1920 (י"א באדר תר"פ)
'גדוד העבודה וההגנה על שם יוסף טרומפלדור' היה ארגון חלוצי שפעל בשנים 1920–1929

גְּנָזֵרוֹת (צנזורה) על דואר חיילים

מסכל/אגמ
תיק 224/1/7
24.6.48

מסכל/אגמ

הנדון: צנזורה של דואר צבאי
שלד: אגמ/104 ס-22/6

1. יש לקיים צנזורה של דואר צבאי של החיילים.
2. הצנזורה צריכה להיות במסגרת חטיבתית.

מנהל האגמ

מקור: ארכיון צה"ל 7-2315/1950

- גְּנָזֵרוֹת בוצעה בתחילה בידי קציני היחידה
- בינואר 1949 הוקמה גְּנָזֵרוֹת ארצית, שפעלה עד ינואר 2004

דואר מקמ"רי

מערך המקמ"רים בצה"ל

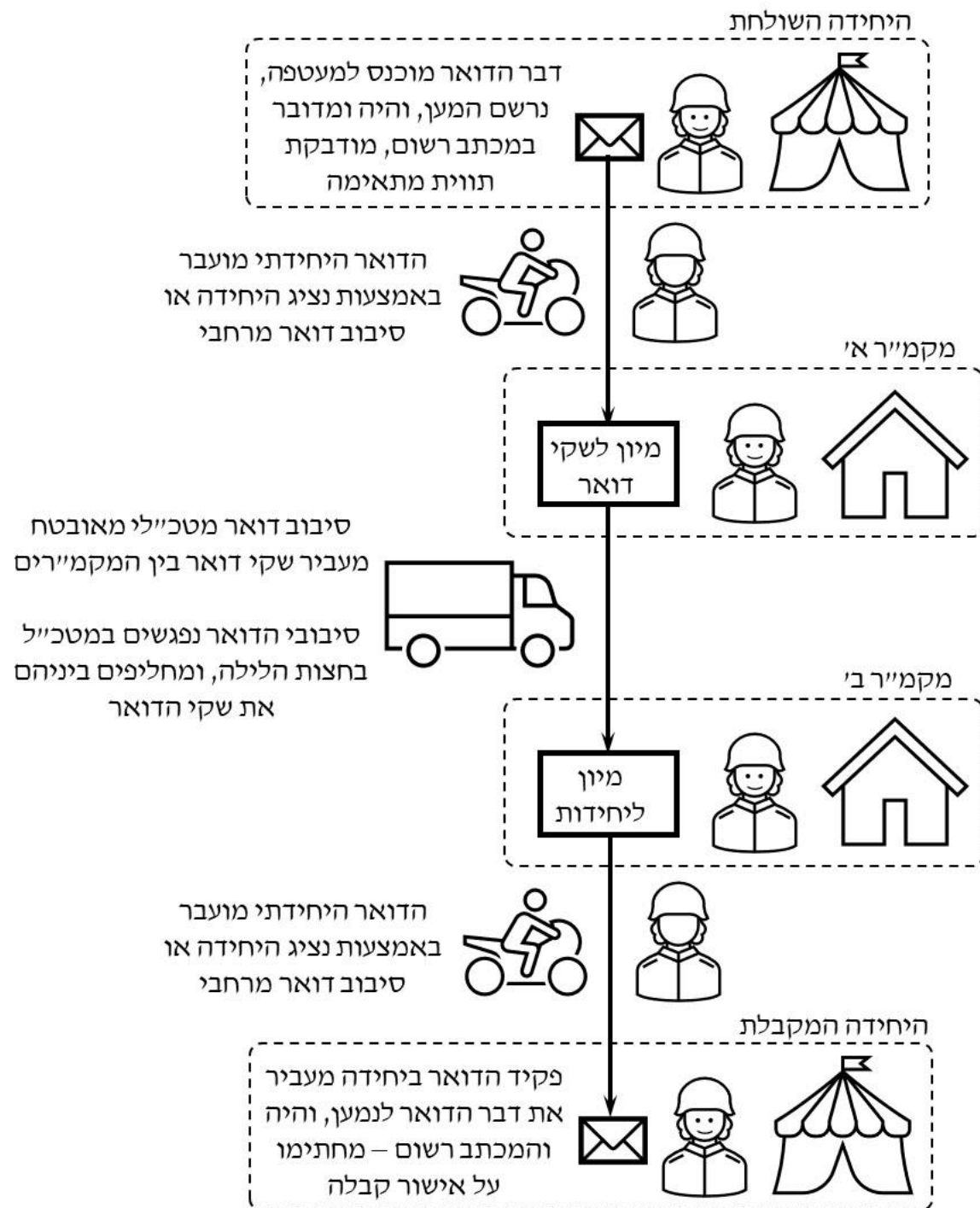
מקמ"ר מספר	מיקום המקמ"ר
1	חיפה
3	באר שבע – מפקדת פיקוד דרום
4	נצרת – מפקדת פיקוד צפון
6	קסטינה – מפקדת גייסות השריון
7	צריפין
8	המטה הכללי – מברקה
10	רפידים
11	ירושלים – מפקדת פיקוד מרכז
15	בית ליד
16	המטה הכללי – דואר
17	חיל הים
18	חיל האוויר

במלחמת יום הכיפורים

מקמ"ר מספר	מיקום משרד הקשר
1	חיפה
3	באר שבע – מפקדת מחוז הנגב
4	נצרת – מפקדת חזית צפון
5	בית ליד
6	קסטינה – מפקדת חזית דרום
7	סרפנד (צריפין)
8	המטה הכללי
9	תל ליטווינסקי (תל השומר)
10	תל אביב
11	רמלה – מפקדת חזית מרכז
12	ירושלים

בשלהי מלחמת העצמאות

הטיפול בדואר מקמ"ר

טיפול בדואר במקמ"ר 10, תל אביב, ספטמבר 1949

צלם: פריץ כהן, לעם/אוסף התצלומים הלאומי

סיבוב דואר מקמ"רי, ספטמבר 1949

צלם: פריץ כהן, לעם/אוסף התצלומים הלאומי

סיבוב דואר מקמ"רי, 1954

צלם: שמעון פרנק, ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

רץ ממונע חותם על שק דואר, 1954

צלם: אברהם ורד, ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

ללא צמיגים ומצברים אין דואר, 1954

[illegible]

(9/51) R/2001 0510

טלפרינטרים

טפ-10

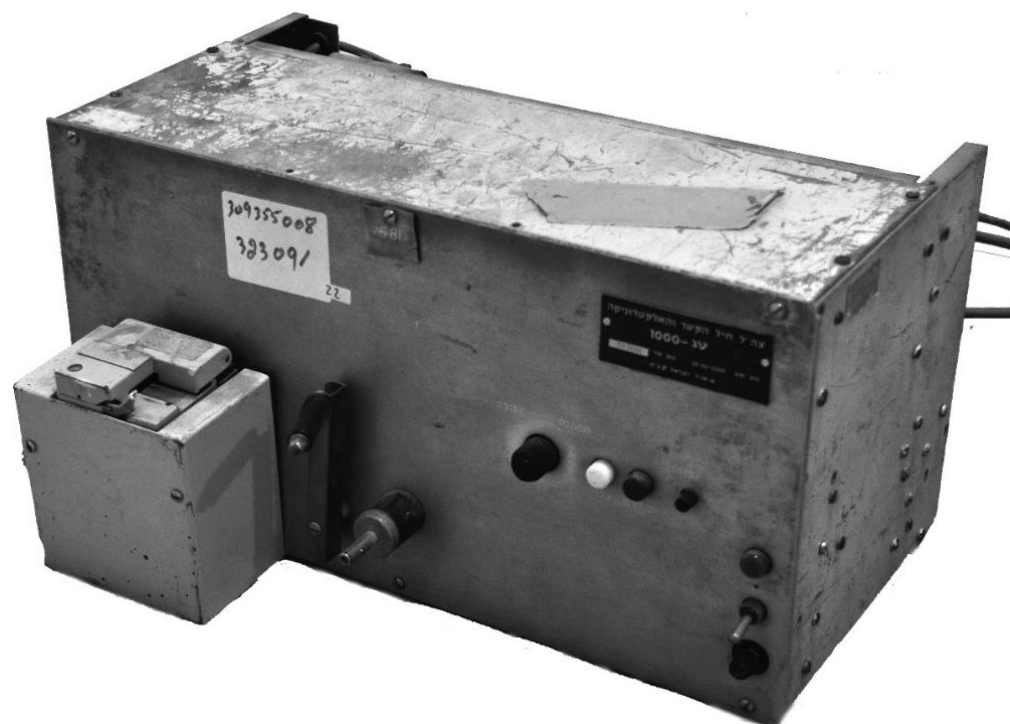
טפ-4 בתקש-126

טפ-3 עם טג-8

צלם: פוקס. באדיבות ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

מכשירי הצפנה לטלפרינטרים

הצפנת טלפרינטרים – טג-1000
(משנת 1968)

הצפנת טלפרינטרים – טג-2022
(משנות החמישים)

דואר חיילים

דואר חיילים מחייב רגישות וזהירות!

חייל – החלף את שמך הלועזי לשם עברי

ראש הממשלה ושר
הביטחון, דוד בן-גוריון, קבע:
"רצוי שכל מפקד יחליף את
שם משפחתו במקרה שהוא
גרמני, אנגלו-סכסי, סלבי,
צרפתי או לועזי בכלל, בשם
משפחה עברי, למען היותו
לדוגמה לחיילים. צבא
ההגנה לישראל צריך להיות
עברי ברוחו, בחזונו ובכל
גלוייו הפנימיים והחיצוניים"

פקודות המטה הכללי
23/10, נוב' 1948

מסדר חלוקת דואר חיילים, 1954

צלם: אברהם ווד, ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

חיילים כותבים גלויות למשפחותיהם, מלחמת יום הכיפורים

צלם: צרפתי. ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

שקי דואר חיילים ממתינים לחלוקתם ליחידות, רפידיים, מלחמת יום הכיפורים

צלם: צרפתי. ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

חייל כתוב הביתה – מלחמת שלום הגליל

ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

למערכת הדואר הצבאי היה תפקיד חשוב בכל מלחמות ישראל

מלחמת העצמאות, 1948-1949

מלחמת סיני, 1956

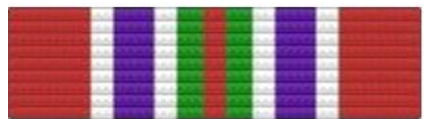
מלחמת ששת הימים, 1967

מלחמת ההתשה, 1967-1970

מלחמת יום הכיפורים, 1973

מלחמת שלום הגליל, 1982

מלחמת לבנון השנייה, 2006

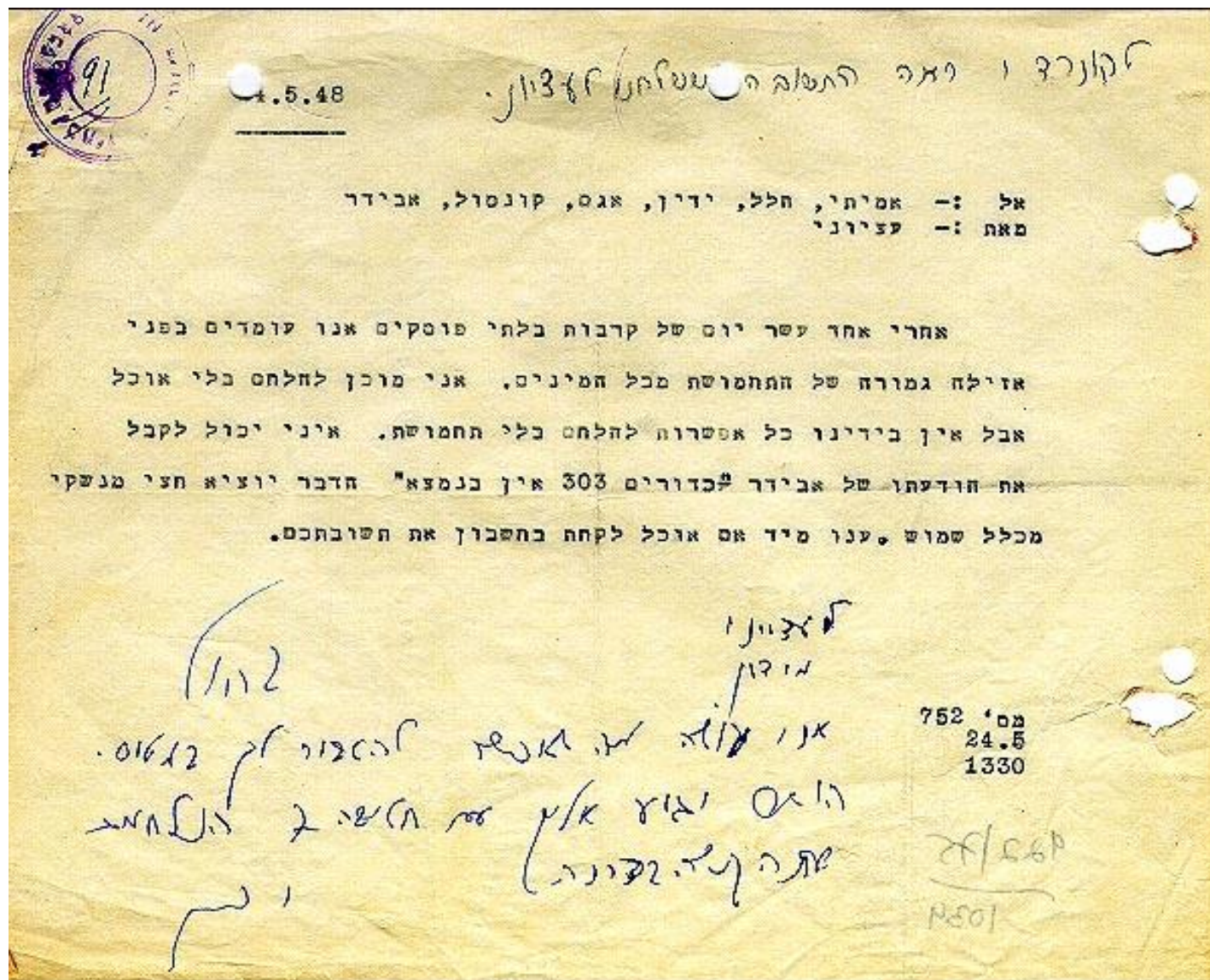
מבצע צוק איתן, 2014

אני מוכן להלחם בלי אוכל אבל אין בידינו כל אפשרות להלחם בלי תחמושת

מברק שנשלח (באיתות מורס) מירושלים הנצורה למטכ"ל

עציוני – דוד שאלתיאל, לימים אלוף, מפקד מחוז
ירושלים; אמיתי – דוד בן גוריון; הלל – ישראל גלילי;
ידין – יגאל ידן, לימים רב־אלוף, ראש אגף
המבצעים במטה בתל אביב; קונסול – סא"ל אמנון
(רודי) זעיר (קליינר), 'נציגות' ירושלים במטה בתל
אביב; אבידר – יוסף אבידר, לימים אלוף, ראש אגף
אפסנאות (אג"א) במטה בתל אביב; קונרד – משה
(מונדק) בר־תקווה, לימים אל"ם, עוזר ראש אגף
המבצעים לחזיתות מרכז ודרום

באדיבות ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

סיום מלחמת העצמאות – כיבוש אילת

101600

מאת: מפקד חטיבה 12
אל: מפקד חזית ד.

העבירו לממשלת ישראל: ליום ההגנה ל"א' באדר
מגישות חסיבת הנגב פלמ"ח וחסיבת גולני את מפרץ
אילת למדינת ישראל.
אילת (אום רשרש) ס' באדר חש"ס.

824 מס		טופס מברק		העורקים	
הוראות הקשר		הדחיפות		מס' סדורי	
877		91		33	
מעל הקו הזה לשמוע משדר הקשר בלבד					
תאריך וזמן החבור		(השילה)		מאת	
101600		12 מ.ק. 1		לפעולה	
		3 מ.ק. חצי		אל ידיעה בלבד	
מספר המילים		הוראות השדר			
33		54			
בדיקת המערכת: אצל הפנה אלא באב אין שום חשיבות לתגובה זו וחסידו חלו אם מכיל איור חצינה ישנה אין (אם יש) 5 באב חש					
קשר		הוראות המחבר:		מברק זה מותר לשלוח ככתוב, בכל הדרכים	
שיטה		דרגת הדחיפות		אלחוט	
101605		3		החובה	
שעת המסלוח		131			
101625					

המברק שהתקבל במפקדת חזית הדרום

באדיבות ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

מברק שנשלח (באיתות מורס) מגדוד 19 (גולני)

באדיבות אוסף חנניה חביון – חיות הנגב והגדוד התשיעי, פלמ"ח,
המרכז למדיה דיגיטלית, אוניברסיטת חיפה

9

11/100 7/35

2001 0510

Handwritten signature: *Handwritten signature*

לקחי מלמת סיני: משרד קשר ורצים

41. סבובי הדאר בכל השלבים לא הגיעו לכמות והרמה המתוכננת בגלל חסר רכב והטווחים הארוכים. אף סבובי הדאר במטוסי קשור שובשו בגלל תעסוקתם הרבה של המטוסים והפרעות במזג אויר.

גם בסבובי הדאר התכנון התבסס על מפק' האוגדות, שלהן הורד כל הדאר שהיה מיועד לחשיבות. בגלל תקלות ברכב כמעט ולא בצעו האוגדות סבובי דאר ודאר עוכב הרבה מאד זמן במפק' האוגדות.

42. משרד הקשר במקוד לא השתלט על כמויות התעבורה הגדולות ובעיקר שובשה עבודתו ע"י הפרזה במידות הדחיפות של מברקים. מצב זה חייב לא פעם קביעת קדימויות ע"י קצין /אגם, שמיין את המברקים בהתאם לחשיבותם. רב המברקים שנשלחו היו בדרגת דחיפות ממידי ומעלה וברור שבמצב זה לא היה ערך למידות הדחיפות.

אחוז מידות הדחיפות היו:-

	דחוף	מידי	בהול	בזק
יוצאים	22%	69%	7%	2%
נכנסים	26%	63%	9%	2%

ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון 379-1034/1965

לקחי מלחמת סיני – להימנע מעודף מברקים בדרגת דחיפות גבוהה

רוב המברקים שנשלחו היו
בדרגת דחיפות 'מידי'
ומעלה, ובמצב זה לא
הייתה משמעות לדרגת
הדחיפות

לקחי מלחמת סיני: דואר צבאי לחיילים

68. העברת הדאר ליחידות במקוד דרום לקחה מאד, היו יחידות שלא

קבלו כל זמן המבצע דאר לחייליהם ואחרים קבלוהו אא באחור רב. הסיבות
לשבשים אלה נראים כך:-

א. פקוד לא מתאים על מחלקת דאר במקוד דרום.

ב. הסווחים הגדולים בהם פעלו היחידות.

ג. חסר דאגה מצד מפקדים לדאר חיילים, שהתבטא בחסר דוות או
התענינות על צורת קבלת דאר חיילים וסדורים מינימליים בחוץ
היחידות (נייר, מעטפות וביחידות מסויימות אף חותמות דאר).

ד. חסר ניידות מספקת של חוליות הדאר, אשר מתפקידם היה לחלק

את הדאר מהפקוד ליחידות הדאר במת"ק. עם דלוג מת"ק 1 נשארה

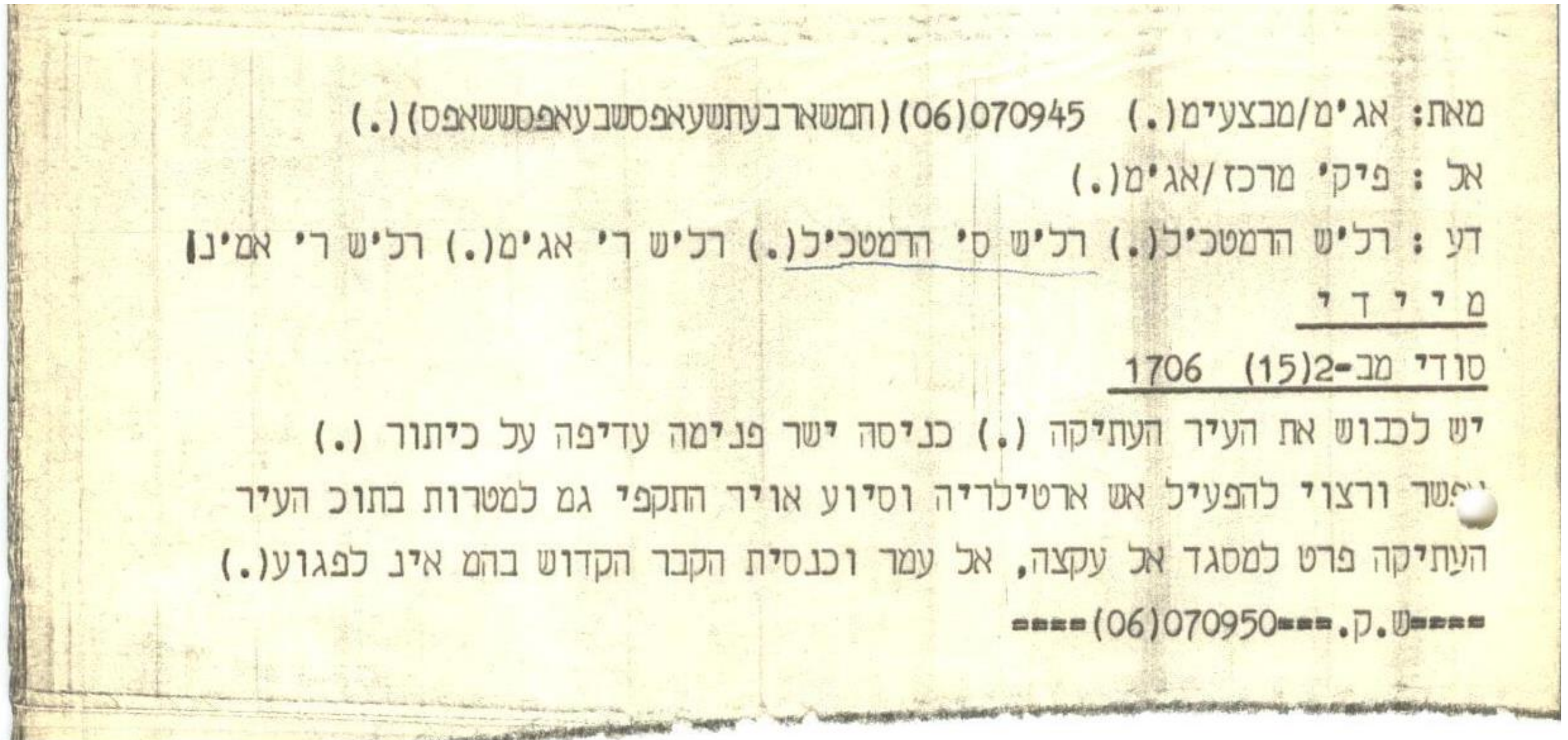
חולית הדאר מספר ימים תקועה בשיחבים מהסר רכב מתאים ליבור לאל-שיש.

ה. לא כל היחידות משכו הספקה וזו נדחפה להם, מבלי שנציגי הדאר

ידעו על כך.

ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון 379-1034/1965

מלחמת ששת הימים: יש לכבוש את העיר העתיקה. כניסה ישר פנימה עדיפה על כיתור

סיום מלחמת ששת הימים בחזית הדרומית

המברק שהאלוף
גביש הכתיב,
בכתב ידו של
קצין קשר
בחפ"ק הפיקודי,
סג"ם (לימים
אל"ם) ליאור
אלמגור. האלוף
חתם בכתב ידו
על המברק,
לאישור משלוחו

[illegible]

ה'תשנ"ח
ב' כסלו

[illegible]

Handwritten signature: *Dr. A. S. S. S.*

1967 4 9

הטיוטה המקורית בכתב ידו של האלוף גביש

מאת: אלופ פקוד הדרום
אל: 2 א
אל: הרמטכיל
מאת: אלופ פקוד הדרום

מאושר להודיע שכל כוחותינו חונים על גדות תעלת סואץ וים סוף.
וצי האי סיני בידינו. ברחמי לכולם.

ישעיהו גביש
אלופ פקוד הדרום
090545

מירי
טופס 2022/1 תיית מברק (5/61)

המברק כפי שהתקבל במטכ"ל

פקודת המבצע למלחמת שלום הגליל, כפי שהועברה בטלפרינטר

באדיבות ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

(ז) השתלשלות על מרחבי תחום לנד עד קו כאוכמא-חבריה
ובלימה כפי הסודים
(ח) תנועה אוגדה בציר החופ, כיתור צור וצידור וחבירה לכוחות
המונחתים
(ו) תנועה מגננה ברמה - אורלי, תשדות למגננה בגזרות
פמ"ז ופמ"מ
(3) שלב ג' - מ-ישיי ועוד 4 (24) עד ישיי ועוד 48 (48) ש'
(א) תנועות כוחות על השטחים והסודים על בירות מדרום
לפי פקודה
(ב) תנועות כח אוגדה על ציר בירות-דמשק במרחב יידיה אל
בידריי לפי פקודה
(ג) כיבוש יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה
(ד) תנועת מרחב יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה
(ה) תנועת מרחב ליטני - אורלי ותשדות מסל צמי
(ו) תשדות מגננה ברמה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה
(4) שלב ד' - מ-ישיי ועוד 48 (48) עד ישיי ועוד 96 (96) ש'
(א) תנועות השדות החבר החבר החבר החבר החבר החבר החבר החבר החבר
(ב) תנועה על הנצרים באזור יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה
(ג) כיבוש יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה

סודי- ביותר (.) מב-ו-200 (200) ת.ב. 1006 (1006) (.)
הנדון: מבצע יישלום הגלילי - פקודה מס' 1 (1)

כוננות הודג הפוקד

1. הממשלה החליטה להטיל על צ.ה.ל את המשימה להוציא את כל ישובי הצפון משטח האש של הטרוריסטים המרוכזים המ ומפקדותיהם ובסיסיהם בלבנון (.)
2. שם המבצע יישלום הגלילי (.)
3. בעת הביצוע אינ לתקוף את הצבא הסורי אלא אם הוא יתסוף את כוחותינו (.)
4. מדינת ישראל מוסיפה לשאוף לחתימת חוזה שלום עם ייכלנוני העצמאית תוך שמירת שלמותה טריטוריאלי (.)

ח.כ.ו.נ.ה

5. צ.ה.ל יפגש במחבלים ויהרוג ושתיהם עד ישיי ועוד 48 (48) ש' עיימ לזנוע ירי ארטילרי ופחיע מגבול הצפון יהיה כוננות לחבור לנוצרים בצפון לבנון ויהיה כוננות להשמיד את הצבא הסורי בלבנון עד ישיי ועוד 96 (96) שעי יערכ למגננה ברמה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה יידיה

ת.ש.ט.ה
א. כליש דרום לבנון

התקפה מודגת בסיוע אויר וימ בשלושה שלבים עקריים כאשר:-

1. הנחת כוחות מהים בעוצמה אוגדתית לתפיסת גשר הזהרני (.)
2. תנועה בציר החופ מדרום לצפון, כיתור צור וחבירה לכוחות המונחתים עייי כח בעוצמה אוגדתית (.)
3. השתלטות על מרחב ליטני - אורלי, תשדות מחבלים ותשתיות וכיתור נבטיה עייי כח בעוצמה אוגדתית (.)
4. השתלטות על מרחב הפתח לנד עד קו כאוכמא-חבריה מדרום עייי כח בעוצמה אוגדתית (.)
5. ביצוע הטעיה וגישור רמקורי הייחדלה עייי כח בעוצמה חטיבתית ממזרח והשדות הנעבדים למעבר כוחותינו (.)
6. החזקת כוחות נשביהות כוננות הנחתה לתפיסת גשרי הקסמית וחבוש כוננות להשגת תנועה בציר החופ לכיוון בירות עייי כח בעוצמה דו-אוגדתית (.)
7. כוננות להחדרת כח בעוצמה אוגדתית בציר חרדלה - גשר הבסרי חדר אל בייז-וחבירה לכרינו בירות-דמשק (.)
8. כיבוש צור וצידור (.)
9. כוננות להבקעת המערכ הסורי בתקע ותשימת הצבא הסורי בלבנון עייי גייס ושתי אוגדות (.)
10. הערכות למגננה ברמה יידיה יידיה ושתי אוגדות (.)
11. הערכות למגננה בגזרות פדיים ופקמייז (.)
12. כוננות לביצוע ייפרי הודיי החל מ- ישיי ועוד 48 (48) שעות (.)
13. יומ ה-ע וישת היימי - 6 (6) יוני 1100 (1100) - ישיי מעבר גבול א.ד.ל. (.)

חדר טלפרינטר בקריה, 1980

מלחמת שלום הגליל
הייתה המלחמה
האחרונה בה הופעל
מערך טלפרינטרים
נרחב

יחידת הדואר הצבאי

קצין הדואר של הצבא

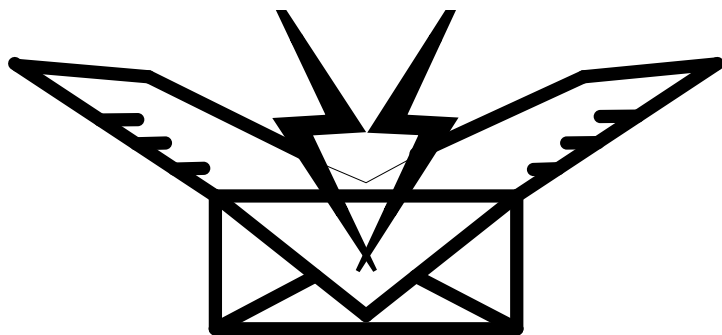
- היחידה פעלה משלהי שנת 1949 עד מרץ 2007

- מערכת הדואר הצבאי הורחבה מהותית לאחר מלחמת ששת הימים

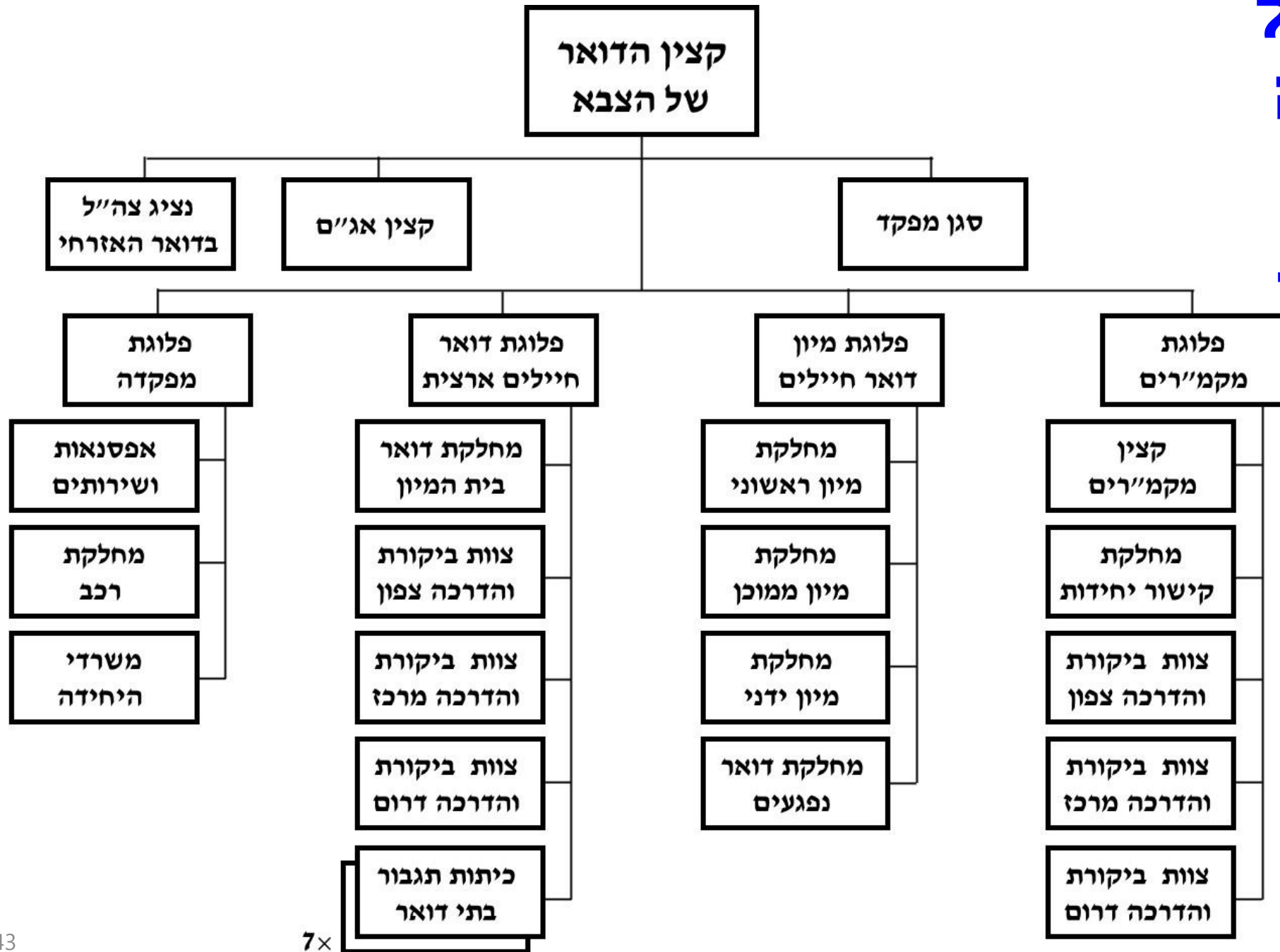
- כדי להתמודד עם הפריסה החדשה והרחבה של צה"ל

- הפעילות צומצמה בהדרגה, משנת 2002

- עם סגירת היחידה הוטמעה פעילותה במסגרת גדוד התקשוב 'צמרת', ובמסגרת זאת הופעל הדואר הצבאי עד שנת 2015

קצין הדואר של הצבא – מבנה ארגוני לאחר מלחמת ששת הימים

קציני הדואר של הצבא

תקופה	הערות
סרן פביאן נתן	מפקד מרכזי קשר בשירות הקשר במלחמת העצמאות; מיוני 1949 הוביל את שילוב השד"ץ עם הדואר המקמ"רי
רס"ן אליעזר מתניה (שנקר)	מפקד שירות דואר צבאי (שד"ץ) במלחמת העצמאות
סרן (לימים רס"ן) שמואל ירושלמי	ארגן מחדש את יחידת קצין הדואר של הצבא והיה מפקדה במשך ארבעה חודשים
רס"ן יעקב גור־זאב (וולף)	
רס"ן (לימים אל"ם) הלל כרמלי	
רס"ן זאב בן־יעקב (יעקובוביץ)	מלחמת סיני
רס"ן משה תלם	
רס"ן זאב בן־יעקב (יעקובוביץ)	מלחמת ששת הימים
רס"ן (לימים אל"ם) יהודית הרגד	היערכות חדשה של יחידת קצין הדואר של הצבא לאחר מלחמת ששת הימים, מלחמת ההתשה, מלחמת יום הכיפורים
סא"ל דני מזרחי	היערכות חדשה לאחר הנסיגה מסיני, מלחמת שלום הגליל
סא"ל צבי יונדלר	פריסת צה"ל בלבנון
סא"ל יעקב (יאקי) אדוט	
רס"ן נחום חיים	מלחמת המפרץ, הטמעת 'אורות הבמה'
רס"ן שמשון מוסאי	גאות ושפל, חומת מגן
רס"ן (לימים סא"ל) רן אלון	מלחמת לבנון השנייה, סגירת יחידת קצין הדואר של הצבא
סא"ל (מיל') יוסי הלר	מפקד הדואר הצבאי בחירום

רס"ם (לימים רס"ן) שרה דדון ורס"ל רעות אלגרבלי (מוסאי) פיקדו על תחום הדואר בגדוד 'צמרת', בשנים 2007 עד 2016

**קצין הדואר של הצבא, רס"ן יעקב גור־זאב (במושב האחורי בג'יפ הימני)
מוביל את נס חיל הקשר, מצעד צה"ל, יום העצמאות תשי"ב–1952**

באדיבות גליה גור־זאב

המבנה הראשון של הדואר הצבאי: יפו, רחוב הדואר 14, פינת שדרות ירושלים 14

הדואר הצבאי פעל
במבנה זה בין
השנים 1948–1969

בצילום משנת
1949, המבנה
נראה יותר
'מכובד'

מקור: תל.אביב.פדיה

המבנה השני של הדואר הצבאי: יפן, רח' בית אשל 5

הדואר הצבאי פעל במבנה זה בין השנים 1969–1992:

- מטה שירות הקשר פעל בקומה השלישית מנוב' 1948 עד יולי 1949
- המבנה שימש כמטה השב"כ משנות החמישים עד להעברת המבנה לדואר הצבאי

המבנה כיום – מלון בוטיק

בזמנו הכניסה הייתה מאחור

בצילום משנות השבעים, המבנה נראה פחות 'מכובד'

מקור: אוסף גבי שריג

על גג היחידה, 1967

מימין לשמאל: הפקידה הראשית רס"ל עליזה ירוחם, קצינת הדואר
סרן (לימים אל"ם) יהודית הרגד

מסדר על גג היחידה, מרץ 1986

רס"ן יעקב (יקי) אדוט (מימין) מחליף את סא"ל צבי יונדלר (במרכז)

טקס חנוכת המבנה השלישי של יחידת הדואר הצבאי, צריפין, 1992

קצין הדואר של הצבא,
רס"ן נחום חיים,
נושא דברים

דעיכת הדואר הצבאי

הדואר המקמ"רי צומצם בהדרגה

- **המעבר לדואר אלקטרוני צמצם את פעילות הדואר הצבאי**

- **פעילות הדואר הצבאי צומצמה בהדרגה:**

- בשנת 2000 בוטל מיון הדואר בחלק מהמקמ"רים:

- ◆ מקמ"ר שלא ביצע מיון דואר נקרא מק"ש (משרד קשר), והפך למרכז איסוף והפצה

- בשנת 2003 הוקם מקמ"ר 60 בצריפין, כמרכז מיון מרכזי לצה"ל:

- ◆ בוטלו משרדי הקשר בפיקודים המרחביים

- ◆ בצה"ל נותרו ארבעה משרדי קשר מרחביים: קריה, צריפין, חיל האוויר, חיל הים

- ◆ סיבובי הדואר עברו מנסיעות בלילה לנסיעות ביום

- **יחידת קצין הדואר של הצבא נסגרה בשנת 2007:**

- מקמ"ר 60 נסגר במרץ 2007

- פעילות הדואר הצבאי הופעלה כ'תחום' בגדוד התקשוב 'צמרת'

הערכות מקיפה לדואר חיילים בחירום

- צה"ל עבר בשנת 2001 לתחזוקה מרחבית, באמצעות אלמ"רים (אגדי תחזוקה מרחביים)

- במסגרת האלמ"רים הוקמו מחלקות לטיפול בדואר חיילים, בכפיפות למג"ד הישל"ם (יחידת שלישות מרחבית)

- המחלקות עברו אימון הקמה ואימונים תקופתיים

- בינואר 2015 עברה האחריות לטיפול בדואר חיילים מחיל הקשר והתקשוב לאגף כוח אדם במטה הכללי

- המשימה הוטלה על יחידת 'מופת', המרכזת טיפול בחיילים בתחומי שכר, גמלאות ורווחת הפרט

סיכום

הדואר הצבאי – סיכום

- מהקמת המדינה ובעשרות שנותיה הראשונות, מברקים ומכתבים היו אמצעי התקשורת המרכזי של המערכת הצבאית ושל הציבור הרחב

■ עד החלפתו באמצעי תקשורת אלקטרוניים בתחילת שנות האלפיים

- שירות הדואר של הצבא היה שירות אמין ומהיר, מרכיב מבצעי חשוב במערכת התקשורת הצבאית, שירות חיוני לפעולה תקינה של הצבא

- דואר החיילים, שקישר בין המשפחות בעורף לחיילים בחזית, היה שירות חשוב מאוד למורל הצבא ולחוסן העורף האזרחי

■ החדירה של אמצעי תקשורת חלופיים העבירה בשנות האלפיים את הדגש ממכתבים לחבילות

לקריאה נוספת

העמותה להנצחת חללי חיל הקשר והתקשוב

הצבי במדים

הדואר הצבאי תש"ח-תשע"ה (1948-2015)

דניאל רוזן

להכיר את העבר, לחיות את ההווה ולהאמין בעתיד אֶבָּא קוֹבֵּנֶר

© העמותה להנצחת חללי חיל הקשר והתקשוב, יהוד־מונוסון, 2018

<http://www.amutakesher.org.il>